

Yelken Dünyası

DENİZCİNİN

DERGİSİ

SAYI : 346
FİYATI : 8 TL
29. YAYIN YILI

**YAŞAYAN EFSANE:
SİR ROBIN KNOX-
JOHNSTON**

**BODRUM
KIŞ TROFESİ'NDE
YAS VAR**

**BALON SARMA
SİSTEMLERİ**

**AVRUPA'DA
YILIN TEKNELERİ**

**KLASİK YELKENLİ
İLE AMERİKA'DA
FARKLI BİR GEZİ**



KKTC Fiyatı: 10 TL
ISSN 1305-3094
9 771305 3094
112478-2012.02

CHESAPEAKE KÖRFEZİ'NDE KLASİK YELKENLİ İLE UNUTULMAZ BİR GEZİ



Numaram 039! Elimde evraklar, konsoloslukta sıra bekliyorum. Amerika'ya son gidişimden bu yana 15 yıl geçmiş. Fazla da meraklısı değilim yeniden gitmenin, ancak Richard'la Heleny'nin tekneleri ile yelkene çıkma davetini kıramadım. İstanbul'da tanıştık. Benim kayığı tamir ederken ahbap olduk. Denizci olunca, millet farketmiyor, insan kaynaşıveriyor.

Heyecanla sıramı bekliyorum, acaba sorun çıkar mı düşünceleriyle. Sonunda ışıklı panoda numara çıktı, gittim. Şalterdeki camın ardında, takım elbiseli nazik bir bey, "Welcome Sir! Ne işiniz var Amerika'da?" diye

sordu.

- Yelken
- Nerede?
- Chesapeake Körfezi
- Teknenizin adı nedir?
- *Surfbird!*
- Tamam Sir! Gidebilirsiniz, pasaport yarın adresinize gönderilecek!
- Elimde tomarla evrak, kalakaldım.
- Nasıl yani? Başka sorunuz yok mu? Bir aydır bu kağıtları topluyorum, davet yazıları vs. alın bunları bari!
- Gerek yok, teşekkürler. Bye!

ARTIK TÜRKİYE'DE DEĞİLİM

Washington havaalanında Richard

karşıladı, ona da anlattım, "senin teknenin adını verince başka soru sormadan vizeyi verdiler" dedim. O da çok güldü. Eve giderken yol üstünde kısa bir şehir turu yaptık. Beyaz Saray ve Smithsonian müzelerinin olduğu meşhur meydanı gezdik. Henüz uçak rahatsızlığı (*jetlag*) etkisiyle hâlâ film setinde dolaşıyor sanıyorum kendimi. Ne zaman ki sahile indik orada anladım Amerika'da olduğumu.

Başkent, Chesapeake Körfezi'ne akan nehirlerden Potomac'ın kıyısına inşa edilmiş. Sahilde şık ve pahalı emlak bölgelerinde, halkın yelken, kürek, kano deniz sporları yapabil-

Sahilde halkın yelken, kürek, kano deniz sporları yapabilmesi için geniş şeritler ayrılmış. Marina yerine küçük tekneler için çekek yerleri, hangarlar var. İşten geliyorsun, arabayı park edip denize çıkıyor, sonra duşunu yapıp, evine dönüyorsun. Kirası da üç beş kuruş! İşte o an artık Türkiye'de olmadığını anlıyorsun.



Seyrimizi gerçekleştirdiğimiz 1966 yapımı klasik yelkenli Sufbird



Bir doğa harikası Chesapeake Körfezi

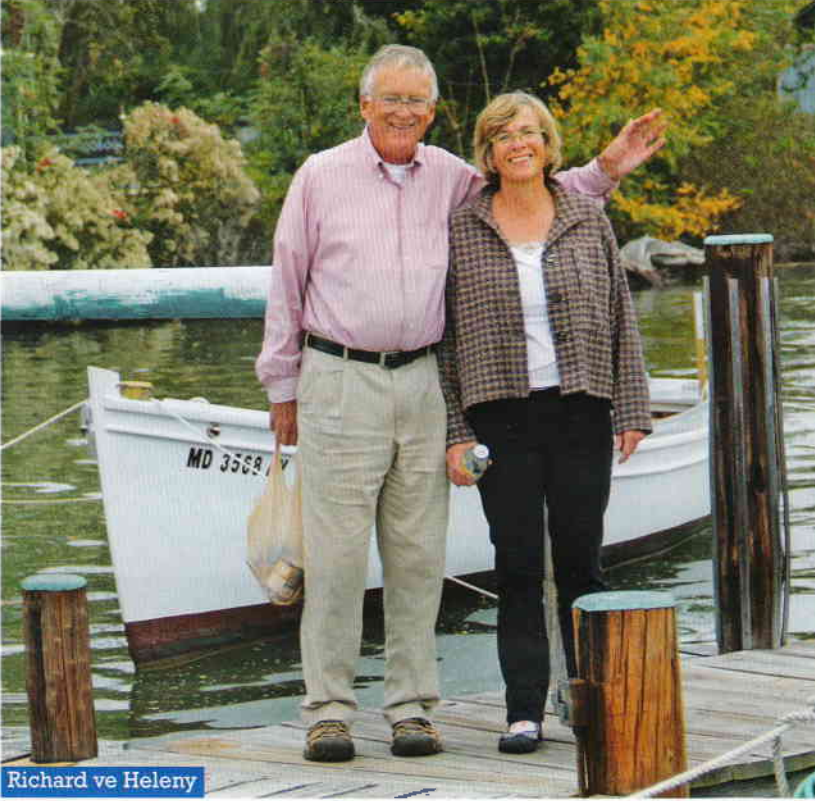


Oxford, Maryland

mesi için geniş sahil şeridi ayrılmış. Marina değil, küçük tekneler için çekek yerleri, hangarlar var. İşten geliyorsun, arabayı park edip kanonu, kürekli tekneni, dingini sırtlıyorsun, pontondan suya atıyorsun, kürek çek, yelken yap, tekneni yıka kaldır, duşunu yap, eve dön. Kirası da üç beş kuruş! İşte o an artık buranın Türkiye olmadığını idrak etmiş olmalıyım ki jetlag bitiyor! Denizcilik kültürü arazi rantına kurban gitmemiş. Ne de olsa ilk gelenler denizci kâşifler. Bu kıyılara gelip ilk yerleşenler de Avrupa'nın kıyılarından, Hollanda'dan İngiltere'den gelen göçmenler.



Önünde iskelesi bulunan birbirinden güzel sahil evleri



Richard ve Heleny

Amerika'da yelken deyince doğu kıyılarında üç merkez sayabiliriz. Biri kuzeyde Maine eyaletinin Atlantik kıyıları, girintili çıkıntılı koyları ile harika bir gezi bölgesi. Daha güneyde ortarlarda Chesapeake ve Delaware körfezleri yanyana. Bu arada, gerçekten Delaware diye bir yer varmış! Güneyde ise Florida var. Bizde kimi tekne

sahiplerinin yazın güneye inip kışın İstanbul'a gelmeleri gibi Amerika'da Maine ile Florida arası bir hat var. Bu şekilde tekneyle göçüp kış Florida'da, yazı Maine'de geçirenler Snowbird (Karkuşu) diyorlar. Richard'la Heleny'nin 1956 yapımı 46 feet (14 metre) Honduras maunu yatlarının da adı kuş ismi, *Surfbird* fakat göç etmi-

yor. Körfezde duruyor. Yılda bir kez körfezden çıkıp kuzeye New York'un sayfiyesi Martha's Vineyard'daki evlerine gidip geliyorlar. Bir an önce görmek için sabırsızlanıyorum.

ENTERESAN BİR YAKIN TARİH VE KLASİK TEKNELERİN ZERAFETİ

Chesapeake Körfezi'nde koydan koya gezmeye "Gunkholing" diyorlar. Bir hafta gezmeyi planladığımız Chesapeake (telaffuzu Çes'piyk) Körfezi enlemesine Marmara Denizi kadar uzun bir iç deniz. Kıyıları birbirine daha yakın. Amerika'nın büyük yüzölçümünden dolayı böyle bir denizin varlığı haritada göze çarpmayabiliyor. Oluşumu aynı Haliç gibi. Deniz yükselerek büyük bir ırmağın ağzını ve yan kollarını basmış. Çevreleyen araziler düz ve alçak olduğu için su, içrilere kadar girmiş, dantel gibi koylar oluşmuş. Bu sebeple çok sığ, zemin çamur. İşaret direklerini takip etmek zorundayız, uzun yol da gitmeniz hiç sıkıcı değil, sürekli olarak bir sonraki işareti aramak zorundayız. Bir tür harita oyununa dönüşüyor.

Surfbird'ün bağlı olduğu Oxford, körfezin doğu kıyısında Maryland eyaletinde kartpostal güzelliğinde bir kasaba, sağ, sol her yer deniz, koy, tekne. Çok değil yirmi yıl öncesi burada hala siyahî Amerikalılar istirdiye, yengeç toplama ve işleyip paketleme işlerinde çalışırlarmış. Şimdi onları ancak müzelerde fotoğraflarından görüyoruz. Onun yerine bu kıyılar hali vakti yerinde sınıfın yelken ve yazlık sayfiye yeri olmuş.

Richard'la Heleny gibi Amerikalı ahşap ve klasik meraklısı denizcilerin teknelerini bağladıkları yer tersane ve iskele, barınağı olan bir aile işletmesi Cutts and Case. Baba Cutts'in vefatından sonra iki oğlu bu işi halen devam ettirmekte. Satsalar milyonlarca dolar alıp birkaç nesil rahatlıkla yaşayacakları genişlik ve konumda bir arazileri var. Ancak hâlâ tulumlar içinde sağa sola koşturuyorlar. Birkaç hangar ve atölyeden oluşan tesiste her şey özenli. Bir tür yaşayan müze.



Cutts and Case tersanesi ve barınağı

İçeride her biri müzeliik restorasyon projeleri devam ediyor. Bir bölümü de müze yapmışlar. Yelkenli el yapımı ahşap Kızilderili kanosundan, Amerika Kupası'nın zamanın meşhur dergilerinde çıkan fotoğraflarının çekildiği FOTO motoryatı koleksiyonlarında mevcut. *Woodenboat* gibi dergilere kapak konusu olmuş bir tersane.

Surfbird'ü sipariş veren ilk sahibi uzun boylu bir bankermiş. Kamarayı yüksek yaptırmış. İçeride neredeyse basketbol oynayacağız. Baş kamaraya yerleştim. Her yer maun, gövdenin yapı elemanları, döşekler, raflar, kapılar, dolaplar, lumbozlar pirinç. Bir hafta sonra dönmek üzere palamarları çözdük. Kıyıları tekne kaynıyor, dönüşte bunları mutlaka bir bir gezmek istiyorum. Yanımızda bağlı *Hots-pur*, üzerine kitap yazılmış bir slup. Hepsi saatlerce incelemek isteyeceğiniz türden. Hepsi bir birey, tek tek hikâyeleri var. Seri üretim yok mu, var ama onlar da en üst kaliteler. Karşımızda dünyanın en pahalı ahşap yat üreticilerinden Hinckley'in tanıtım iskelesi. En ucuzu 800 bin dolarlık günübirlik tekneler alıcı bekliyor.

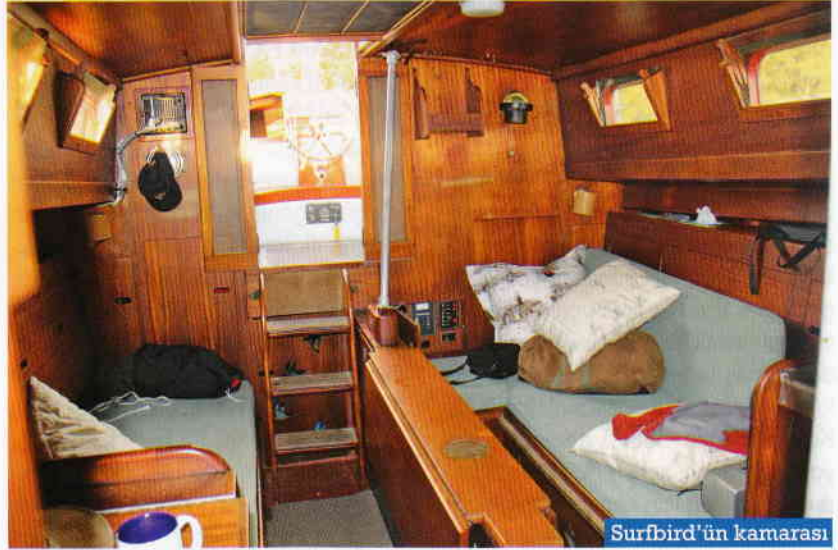
SONBAHARIN EŞSİZ MANZARASINDA SESSİZLİĞİN TADINI ÇIKARIYORUZ

Motor seyriyle Oxford Yelken Kulübü'nün önüne kadar gelince bizi kuzeyli tatlı bir hava karşılıyor. Anayelkeni ve cenovayı basıyoruz. Sadece bir metre su çeken uzun ve dar, kano formunu andıran bir gövde. 46 feet uzunluğunda ve 12 ton ağırlığında. Hemen reaksiyon vermiyor. Ağır başlı bir şekilde rüzgârı alıyor ve yol tutunca hızlanıyor. Vira bismillah!

Bugün planda sadece 10 millik bir seyir var. Dun Cove'da demirleyeceğiz. Körfez'e doğudan katılan Choptank Nehri ağzında kalacağız. Asıl koya yarın çıkıyoruz. Chesapeake Körfezi kuzey-güney doğrultusunda olduğu için ister önce güneye inip sonra kuzeye çıkıyorsunuz, ya da tersi. Batı kıyıları daha tekdüze. Korunaklı koylar körfezin doğu kıyısında. Ekim ayında olduğumuz için hâkim →



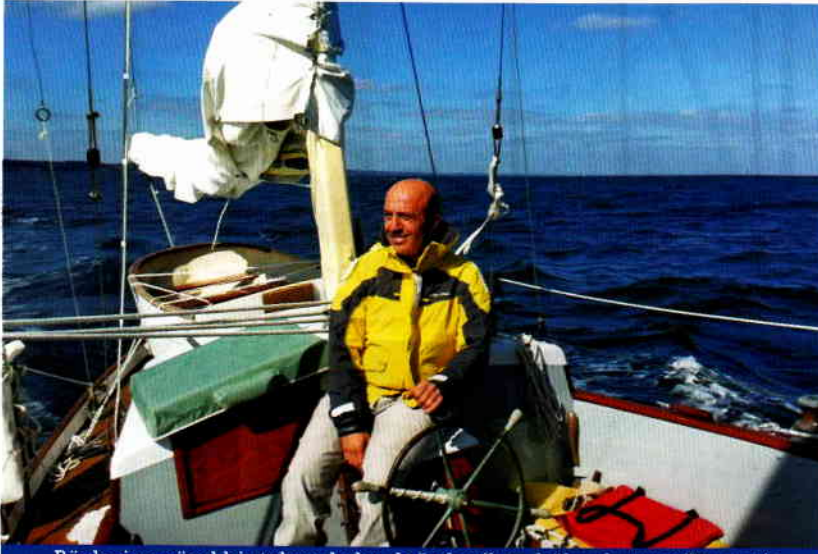
Surfbird Oxford'daki marınada



Surfbird'ün kamarası



Hinckley'in tanıtım iskelesi



Böylesine güzel bir tekneyle bu doğa harikası bölgede yaptığım seyir benim için unutulmazdı

rüzgâr rejimi pek yok, iki taraflı da esebiliyor.

Sancak kontra rahat bir seyirle Dun Cove ağzına geldik, koyun içine girebilmek için dar bir derinlik kanalını izlememiz gerekiyor, işaret direklerini takip etmemiz gerektiğinden, pek istemesek de motoru çalıştırıyor, ayna gibi olan, etrafı yüksek çam ağaçları ile kaplı minik koya süzülüyoruz. Batıdan güneş batarken gökyüzünde bulutların yarattığı manzara olağanüstü. Koyda bizden başka demirli tekne yok, sahildeki sayfiye evi, çoktan kapayıp gittikleri için kapalı. Birbirimizle konuşmadan sessizliğin tadını çıkarıyoruz. Hızımız kesilince baş tarafa demir atmaya Richard'a yardımı, hem de bu kendine özgü teknenin özelliklerini öğrenmeye gidiyorum. Demiri bırakmamızla dibi bulması 3 saniye sürüyor. Sonra havuzluğa dönüp telsizden hava raporunu bir daha dinliyoruz. Rüzgâr gece 20-25 mile kadar çıkabilecekti. Tarama sorunu yok, zemin çamur. Onlar kitaplarını alıp birer köşeye çekiliyor, bense yeni tanıştığım bölgeyi ilk gün son ışığına kadar yaşamak için etrafı seyrederim, fotoğraf çekiyorum. Yaz mevsimi geçtiği için sivrisinek de yok. Gece uyurken sert rüzgârın sesiyle uyanıyorum. Tekne oturaklı, sanki demirde değil de marinadayız, sallanma, dönme doluşma yok.

KORSAN FİLMLERİNDEN TANIDIĞIMIZ TARİHİ TEKNEYİ HAYRANLIKLA SEYREDİYORUZ

İkinci gün rotamız güneye. Solomons'a. Kuzeybatıdan 10-12 mil esen rüzgârla geniş apaz seyritle iniyoruz. Bugün ilk kez Körfez'in ortasına çıktık. Trafik biraz daha hareketlendi. Kuzeyimizde kalan Annapolis ve Baltimore'a giden ana seyir hattı Körfez'in ortasından geçiyor. Şimdiki ismi Volvo Ocean Race olan ünlü yarış daha önce üç kez bu hattı kullanmış. Annapolis, Amerika'nın yelken başkentlerinden biri olarak sayılıyor. Meşhur tarihi fenerin olduğu burna yaklaşıırken gökyüzünde uçan jetler, meşhur Deniz Harp Akademisi'ne yaklaştığımızın habercisi oluyor. Akademi o kadar geniş bir alana yayılmış ki, sahildeki ağaçlardan binaları görüyorsunuz ancak havaalanı olmasından ve özel yat marinası bulunmasından, içeride bir şehir olduğunu tahmin etmek zor olmuyor.

Bu arada iskele başüstü hizamızdan iki mil kadar uzakta birdenbire büyük, tarihi bir yelkenli beliriyor. Heyecanla dürbüne sarılıyorum. O zamana kadar korsan filmlerinde gördüğüm, tahminen 40 m. boyunda çift direkli bir clipper. Sadece cıvadra yelkenlerini açmış, anadireğe randa yelkeni basmış, bizim de gitmekte olduğumuz Solomons'a doğru ilerliyor.

Heyecan verici bir karşılaşma. Solomons'un bulunduğu Patuxent Nehri ağzına girip biraz daha ilerledikten sonra girmek istediğimiz The Narrows'un içinde dev yelkenlinin geriye yatık direk uçlarındaki babafingo uzatmaları farkediyorum. Bizden önce gelmiş, aborda olmuş. Yaklaşıyoruz. Yelkeni indirip cenovayı sarıyoruz. Burası, içeride tekrar minik koycuklara ayrılan labirent gibi korunaklı sular. Büyük yelkenli, içerilere fazla sokulamayacağı için ağza yakın bir rihtime bağlanmış. Mümkün olduğunca yakından geçip seyrederiz *Pride of Baltimore*'u. Onlar da bizi yani *Surfbird*'ü seyrederiz.

Baltimore'un gururu olan clipper, 1812 İngiliz-Amerikan savaşında kahramanlıkları ve de sürati ile ünlü bir ticaret yelkenlisi. Yanından geçip Back Creek içlerine sokuluyoruz. İki gündür fazla sessiz oldu, kafa dinliyoruz, bu akşam biraz insan görelim istiyoruz. Tavsiye üzerine Kingfisher Restoran'ı arıyoruz fakat denizden neresi olduğunu kestirmek mümkün değil. Zehniser's Marina'nın pontonları dolu, bir şamandırasına bağlanıyoruz. Dingi ile keşfe çıkıyorum. Restoranın yerini buluyorum. Tek katlı ahşap ve birbirinden şirin evlerin önlerinde Şükran Günü Bayramı dekorasyonları yapılmış. Saman balyaları üzerine dizili kabaklar, çiçekler var. Amerikan başkanlık seçimleri de yaklaştığı için evlerin bahçe önlerinde hangi başkan adayını destekliyorsa onun adını taşıyan bayrak var. Kiminde Obama, kiminde Romney! Akşam Kingfisher Restoran'a gidiyoruz. Yolda Heleny'nin olta alacağı tutuyor, karşılaştığımız balıkçı teknelerine özenmiş olmalı. Bir dükkâna dalyoruz. Dükkân tavanlara kadar olta ve aksesuar ile dolu. Bizde balık tutmaktan anlayan yok. Satıcıdan tekne arkasından alınacak bir olta takımı rica ediyoruz. Tekne boyunu ve nerelerde dolaştığımızı sorduktan sonra bir takım yapıyor. Misinayı teknenin üç boyu salmak lazımmış. Ertesi günlerde Heleny gayretli bir şekilde deniyor ama sonuç alamıyoruz.





Pride of Baltimore II

MÜZEDE YAŞATILAN DENİZCİLİK TARİHİ VE DENİZE VERİLEN ÖNEM

Kingfisher Restoran'da sezon geçtiği için sadece bir iki masa ve bir de bar dolu. Balık da var fakat gelmişken buranın meşhur "crab cake" inden yedik. Mavi yengeç etlerinden yapılmış balık köftesi gibi olağanüstü lezzetli bir yemek. Öncesinde buranın ritüeli çiğ ıstiridye geldi, limon sıkarak beyaz şarapla birlikte tadıyoruz, üzerinize afiyet.

Üçüncü günümüzün sabahını buranın yerel deniz müzesi Calvert Marine Museum'a ayırıyoruz. Müzede farklı bölümler var. Yörenin balık, yengeç ve ıstiridye toplayıcılığı canlandırılmış. Kapalı bir mekân, hobi denizciliği temasına ayrılmış. İlk yelkenli gezi tekneleri, ilk sürat motorları ve de zengin bir dıştan takma iki zamanlı Johnson'lar, Mercury'ler, Evinrude'lar göz alıyor. Bir başka bölümde geleneksel tekne yapımını canlandırmışlar. Marangoz aletleri, kalafat yünleri, metal döküm yeri, her şey canlandırılmış. Dış mekânlarda bir hangarda tarihi kürekli ve yelkenli yük ve balıkçı



Richard'la birlikte Kingfishers Restoran'a giderken

teknelerini sergiliyorlar. Korunaklı ve dalgasız sularda altı düz, uzun ve dar, tekneler kullanılmış. Tabanları omurgaya dik, enlemesine sintine tahtalarından oluşan, postasız, eğrisiz basit yapıları tekneler. Onların yanında, insan-oğlunun ilk kullandığı kütükten oyma tekneler de burada 19. yüzyılda kullanılmış. Bizimkilerle karşılaştırıyorum,

Chesapeake tekneleri yanında bizim peremeler, alamanalar, işçilik kalitesi, nakışı ve tasarım açısından birkaç gömlek üstün. Aradaki fark, onlar müzelerde korumuş, biz koruyamamışız. Son olarak Drum Point Fener kulesini geziyoruz. Bulunduğu yerde artık işe yaramadığı için söküp müzeye getirmişler. Kulenin yanında hayalimdeki →



Calvert Deniz Müzesi Drum Point Feneri



Patuxent Nehri kıyısındaki kayak yapım atölyesi



Seyir boyunca rastladığımız işaret direkleri

atölyeyi buluyorum. Patuxent Nehri tekne üreticileri birliğine müze, bir yer vermiş, burada tekne üretilip kurslar yapılıyorlar.

Oğleden sonra bağlandığımız şamandıranın günlük işgalie ücretini marina ofisine ödeyip Solomons'dan

ayırıyoruz. Hava, şansımıza harika geliyor. Güneşli, ılıman. Rüzgârsız kalmıyoruz. Fazla sert de esmiyor, keyifli yelken havası. Rotamızı kuzeye çeviriyoruz yarım günlük bir mesafe için, 25 mil uzaktaki Hudson Creek'i seçiyoruz. Chesapeake Koyuna inen diğer bir nehir, Little Choptank'ın ağzındaki Creek, Richard'la Heleny için nostalji olacak, en son on yıl önce o koyda kalmışlar. Korunaklı, güzel, sessiz bir koy. El ayak çekilince ortaklık kazlara kalmış, sürüler halinde o yalının çimenliği senin, bu yalının benim, yayılmışlar. Arada bir grup grup havalanıyor, meşhur V şeklinde uçuşlarıyla tepemizden geçiyorlar. Balıkçılar da var etrafta. Bir de bana denk gelmeyen balık kartalları da var-

mış. Yirmi yıl önce yok olmaya yüz tutan istiridye tarlaları artık geri geliyormuş. Yaban yaşamın geri gelmesinde Richard'ın rolü var. Yerel çevreci kuruluşların avukatı olarak kıydan 1000 m. içerisine kadar olan tarım arazisinde DDT'li ilaçların kullanımını yasaklayan yasanın geçirilmesini sağlamış. Zehir kesilince yaban hayat yavaş yavaş geri gelmiş.

TURKISH BİR ŞEY OLSUN, YETER!

Buraların böyle bakir ve doğal kalmasını sağlayan ufak bir canlı var. Denizanası! Atlantik'ten gelip koyun içlerine kadar sokulan hafif zehirli denizanaları yüzünden Chesapeake Körfezi'nde ve koylarında yüzülmüyor. Bu sayede buralara tatil köyleri inşa edilmemiş. Bizim gibi Akdenizliler için denize girmek garip bir durum. Bir de biz Ege'de Akdeniz'de tekneden sahile çıkar yürüyüş yapar dolaşınız Burada sahilde istediğiniz yerde çıkıp dolaşamıyorsunuz. Özel mülkiyet! Richard, bunun Amerika için bir utanç olduğunu, zenginlerin sırf gösteriş için gereksiz derecede büyük araziler kapattıklarını, büyük kısmını kullanmadıkları dev malikâneler inşa ettiklerini söylüyor.

Bir önceki akşam restorandan sonra kuzinemize dönüyoruz. Birer içki alıp, sohbete devam ederken, yemek hazırlığına giriyoruz. Mutfak işleri Heleny'de, fakat arada bir ben de çorba, cacık, salata çeşitleri yapıyorum, bayılıyorlar. Zaten Türkiye'yi ve Türk olan her şeyi o kadar seviyorlar ki adının "Turkish bir şey" bile olması hoşlarına gidiyor. Yemeğe Türkçe "afiyet olsun"la başlıyor, "eline sağlık"la bitiriyoruz. Bir kez de Amerikan tarzı, masa başında elele tutuşuyoruz. Heleny dua ediyor. İlk okulda izci iken kamplarda yemek duası ederdik. Yemekte güzel bir haber geliyor. İki gün sonra hemen kuzeyimizdeki Cambridge'de uskuna festivali varmış. *Surfbird*'ün arması keş ama eski ve klasik bir tekne olduğu için davet almışız. Gideceğiz bakalım.

(Devam edecek.)